

RETTIGHETER I PSYKISK HELSEVERN

for deg mellom 16 og 18 år

RETT TIL Å FÅ HELSEHJELP

Retten til øyeblikkelig hjelp

Dersom tilstanden din er livstruende eller veldig alvorlig, har du rett til å få hjelp fra helsetjenesten med én gang (øyeblikkelig hjelp). Dette gjelder for eksempel hvis du er i ferd med å bli alvorlig skadet fordi du ikke spiser eller hvis du på en annen måte er så syk at de som har omsorgen for deg, ikke takler situasjonen.

Retten til vurdering innen 10 dager

Hvis du ikke er akutt syk, men trenger hjelp fra det psykiske helsevernet, må noen sende en henvisning til det psykiske helsevernet for barn og unge (BUP). En henvisning er et brev som beskriver hvorfor du trenger hjelp. Det er som regel fastlegen som sender et slikt brev.

Når det kommer en henvisning skal det psykiske helsevernet innen 10 virkedager vurdere helsetilstanden din og om du har behov for hjelp. Som regel gjøres denne vurderingen ut fra de opplysningene som står i brevet fra fastlegen, men du og/eller foreldrene dine kan også bli kalt inn til en samtale.

Med virkedager menes alle dager unntatt søndager og helligdager.

Rett til nødvendig helsehjelp og ventetidsgaranti

Etter at henvisningen er vurdert, vil det komme et svar fra BUP hvor det står om du har rett til behandling. Hvis du har rett til behandling, vil det også være en frist for når behandlingen skal starte. Denne fristen skal være maksimalt 65 virkedager. Fristen regnes fra det tidspunktet sykehuset bestemmer at du har rett til behandling. Du vil også få et tidspunkt for når du skal møte opp.

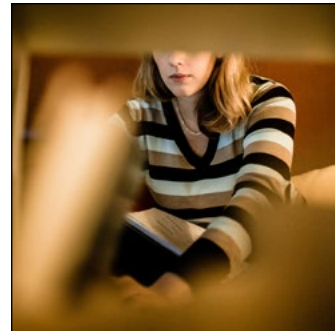
Hvis du trenger hjelp i tiden før behandlingen starter, kan du for eksempel snakke med helsesøster på skolen eller andre voksne du har tillit til. Det kan du også gjøre hvis du ikke har rett til behandling.

Hvis fristen blir brutt

Dersom behandlingsstedet oppdager at de ikke klarer å holde fristen (starte behandlingen innen den fristen som er satt) skal behandlingsstedet kontakte Helfo pasientformidling umiddelbart. Helfo vil kontakte deg for å undersøke om du ønsker et alternativt tilbud. Hvis du ikke ønsker å få behandling et annet sted, kan du velge å fortsatt stå på venteliste ved det opprinnelige behandlingsstedet. Du finner informasjon på www.helsenorge.no/fristbrudd. Ved spørsmål kan du kontakte Helfo på telefon 800 43 573 (800 HELSE).

Rett til å velge behandlingssted

Som hovedregel kan du velge hvor du vil ha behandling. Dette gjelder ikke hvis du trenger øyeblikkelig hjelp og blir lagt inn akutt. Ordningen med å velge hvor du vil ha behandling, heter Fritt behandlingsvalg. Du kan få mer informasjon om denne ordningen på 800 43 573 (800 HELSE) eller på www.helsenorge.no/velg-behandlingssted.

HVEM BESTEMMER OM DU SKAL TA I MOT TILBUDET OM BEHANDLING

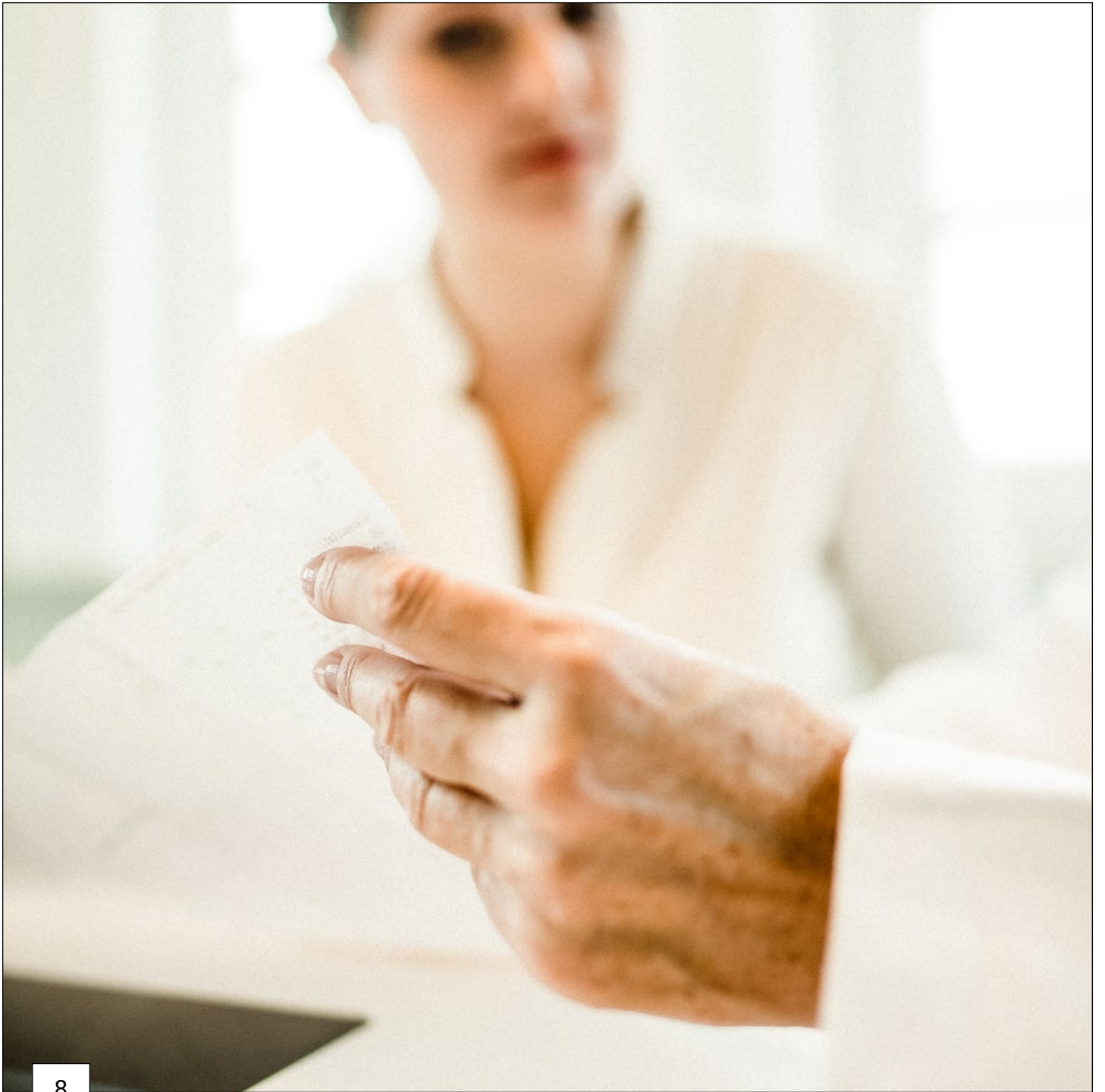
Rett til å bestemme selv fra 16 år

Når du har fylt 16 år bestemmer du selv om du vil motta behandling eller ikke. Behandling krever at du sier ja. Samtykke fra dine foreldre eller andre i tillegg er ikke nødvendig.

Selv om du har fylt 16 år, kan du ikke si nei til innleggelse og behandling hvis vilkårene for tvungent psykisk helsevern (tvangsinnleggelse) er oppfylt. Vilkårene er strenge og det vil bare være aktuelt i veldig alvorlige tilfeller. Dersom du ønsker mer informasjon om dette finner du det i Helsedirektoratets brosjyre «[Rettsikkerhet ved tvang](#)», IS-1335.

Rett til å være med å bestemme

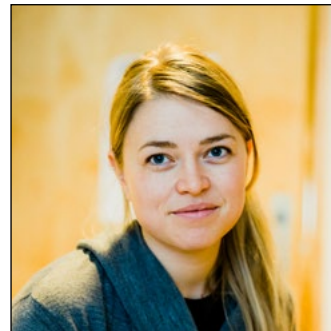
Du har rett til å si hva du mener er den beste behandlingen for deg. Det gjelder for eksempel valg av medisin og behandlingsmetode, men det er legen eller psykologen som til slutt bestemmer. Dine tidligere erfaringer er viktige å få fram.

RETT TIL INFORMASJON OM BEHANDLINGEN OG TIL Å SE JOURNALEN DIN

Taushetsplikt

De som jobber i psykisk helsevern (BUP) har taushetsplikt om det du og foreldrene dine forteller dem. Det betyr at de ikke kan fortelle dette til andre, hvis ikke dere har samtykket/sagt ja til dette. Det finnes noen unntak. For eksempel har helsepersonell plikt til å melde fra til barneverntjenesten når de har grunn til å tro at et barn blir mishandlet hjemme eller opplever alvorlig omsorgssvikt.

Din rett til informasjon om behandlingen

Du har rett til å få nødvendig informasjon så du kan forstå helsetilstanden din og hva slags behandling du skal få. Du skal også få informasjon om risiko og bivirkninger (uønskede virkninger) ved behandlingen (medisiner og annet).

Sykehuset kan nekte å gi deg informasjon hvis det er helt nødvendig for å unngå fare for livet ditt eller alvorlig helseskade. Sykehuset kan også nekte å gi deg informasjon hvis det er veldig uheldig for familiemedlemmer eller andre som står deg nær, at du får informasjonen.

Når du har fylt 16 år kan du selv bestemme hvilken informasjon helse-tjenesten skal gi til foreldrene dine eller andre. Informasjon til foreldre eller andre krever som hovedregel samtykke fra deg.

Foreldres og andres rett til informasjon når du har fylt 16 år

Noe informasjon skal gis til foreldrene dine frem til du er 18 år, selv om du ikke ønsker dette. Dette gjelder informasjon som er nødvendig for at de kan ivareta sitt ansvar som foreldre. Dette vil for eksempel være informasjon om alvorlige psykiske lidelser, fare for selvskading, bruk av ulovlige rusmidler, opplysninger om selvmordsfare og innleggelse i døgnavdeling. Helsepersonell skal orientere deg hvis de gir slik informasjon til foreldrene dine.

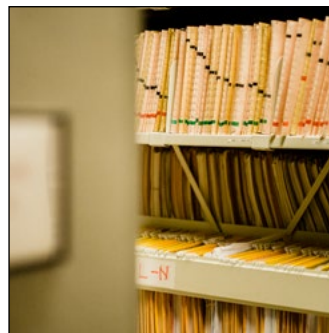
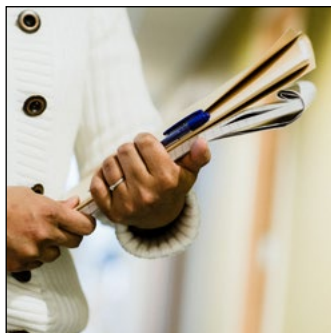
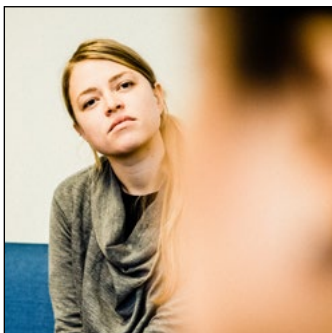
Hvis barneverntjenesten har overtatt omsorgen for deg, har de rett til å få informasjon på samme måte som foreldre og andre med foreldreansvar.

Retten til å se journalen din

Helsepersonell skal føre journal for pasienter. Journalen inneholder opplysninger om deg og den behandlingen du får.

Når du har fylt 16 år er det som hovedregel bare du som har rett til å se og lese journalen din. Hvis andre vil se journalen din, må du gi samtykke (si ja) til det. Du har rett til å få en kopi av journalen, og til en enkel forklaring av faguttrykk og vanskelige ord. I situasjoner hvor foreldrene dine har rett til informasjon hvor du er mellom 16 og 18 år, vil de også ha rett til å se og lese journalen.

Helsetjenesten kan nekte deg å se journalen din hvis det er helt nødvendig for å unngå fare for livet ditt eller alvorlig helseskade. Du kan også bli nektet å se og lese journalen din hvis det er veldig uheldig for personer som står deg nær.

ANDRE PASIENTRETTIGHETER

Rett til å være sammen med foreldre i helseinstitusjon

Dersom du er under 18 år, har du rett til å være sammen med minst en av foreldrene dine eller andre med foreldreansvar hele tiden når du er innlagt på sykehus. Dette gjelder ikke hvis de absolutt ikke bør det av hensyn til deg selv (for eksempel ved mishandlingssaker), eller foreldrene dine ikke har rett til å være sammen med deg etter reglene i barneloven eller barnevernloven.

Rett til undervisning og aktivitet i helseinstitusjon

Du har rett til undervisning mens du bor på helseinstitusjon. Når du bor på institusjon har du også rett til å bli aktivisert så langt det er forsvarlig ut fra helsetilstanden. Aktiviteter kan for eksempel være turer, baking, trening osv.

Rett til individuell plan

Hvis du trenger langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester (tjenester fra flere instanser over lengre tid, for eksempel fra BUP og NAV), har du rett til å få en individuell plan. Planen skal beskrive hvilke mål, ressurser og behov du har og skal brukes av de som skal hjelpe deg. Du kan selv spørre om å få en individuell plan, men ansvaret for å lage en slik plan ligger hos helsetjenesten.

KLAGE PÅ BRUDD PÅ PASIENTRETTIGHETER

Retten til å klage på brudd på pasientrettigheter

Hvis du mener at du ikke får oppfylt de rettighetene som er beskrevet i denne brosjyren, har du rett til å klage til Fylkesmannen.

Klagen gis til behandlingsstedet, som videresender denne til Fylkesmannen. Fristen for å klage er fire uker. Klagen skal være skriftlig. I klagen bør du skrive hva du klager på og gi opplysninger som kan være av betydning for den som skal behandle klagen. Institusjonen som har behandlet deg eller en voksen, kan hjelpe deg å skrive klagen. Hvis du trenger hjelp, kan du også kontakte pasient- og brukerombudet i fylket der du bor. Du finner mer informasjon om pasient- og brukerombudene på www.helsenorge.no/pasient-og-brukerombudet.

